

HE 78/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elohopeasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kemikaalilakia, jätelakia, ympäristönsuojelulakia, terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia ja rikoslakia siten, että niissä säädettäisiin elohopeasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täytäntöönpanon edellyttämistä toimista, kuten valvontaviranomaisista, toimivaltaisista viranomaisista ja asetuksen velvoitteiden rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista. Kemikaalilakiin ja jätelakiin tehtäisiin myös teknislouhteisia tarkistuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET	4
2.1 Voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö	4
2.2 Esityksen keskeiset ehdotukset	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4 ASIAN VALMISTELU	7
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	9
1.1 Kemikaalilaki.....	9
1.2 Jätelaki	10
1.3 Ympäristönsuojelulaki	11
1.4 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.....	11
1.5 Rikoslaki	12
1.6 Rikoslaki	12
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	13
3 VOIMAANTULO.....	13
LAKIEHDOTUKSET	14
1. Laki kemikaalilain muuttamisesta.....	14
2. Laki jätelain muuttamisesta.....	16
3. Laki ympäristönsuojelulain 221 ja 225 §:n muuttamisesta.....	19
4. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 24 §:n muuttamisesta	21
5. Laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	22
6. Laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	24
LIITE	27
RINNAKKAISTEKSTIT	27
1. Laki kemikaalilain muuttamisesta.....	27
2. Laki jätelain muuttamisesta.....	31
3. Laki ympäristönsuojelulain 221 ja 225 §:n muuttamisesta.....	36
4. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 24 §:n muuttamisesta	39
5. Laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	40
6. Laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta	43

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Elohopeaa koskeva Minamatan yleissopimus hyväksyttiin lokakuussa 2013. Yleissopimuksen on allekirjoittanut 128 valtiota ja ratifioinut toistaiseksi 91 valtiota. Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 16 päivänä elokuuta 2017, ja Suomen osalta 30 päivänä elokuuta 2017.

Yleissopimuksessa otetaan huomioon elohopean koko elinkaari tavoitteena suojella ihmisten terveyttä ja ympäristöä. Sopimus on Suomelle ja arktisille maille erityisen tärkeä, koska elohopea on kaukokulkeutuva ja napa-alueille kertyvä myrkyllinen aine. Yleissopimuksessa asetetaan rajoituksia uuden elohopean tuotannolle ja kansainväliselle kaupalle, kielletään monien erilaisten lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden valmistus, tuonti ja vienti, määrätään kielloista tai toimintaolosuhteista monia sellaisia valmistusprosesseja varten, joissa käytetään elohopeaa, ja kehoitetaan välttämään elohopean uusia käyttötapoja tuotteissa ja valmistusprosesseissa. Lisäksi yleissopimuksessa määrätään toimenpiteistä, joita on toteutettava pienimuotoisesta kullankaivusta ja merkittävistä teollisuustoiminnoista peräisin olevien elohopeapäästöjen vähentämiseksi muun muassa käyttämällä parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa. Siinä edellytetään myös, että elohopeajätteen varastointi ja käsittely hoidetaan ympäristön kannalta kestävällä tavalla.

Elohopeasta ja asetuksen N:o 1102/2008 kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/852, jäljempänä *elohopea-asetus*, toimeenpantiin Minamatan yleissopimus Euroopan unionissa ja se on siten osa elohopean haittoja vähentäviä kansainvälisiä toimia. Samalla kumottiin aiemmin EU:ssa voimassa ollut metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*.

Elohopea-asetuksella kumotun elohopean vientikieltoasetuksen tavoitteena oli vähentää ihmisten ja ympäristön riskiä altistua elohopealle vähentämällä elohopean tarjontaa maailmanmarkkinoilla johtuen elohopean myrkyllisyydestä ihmisille, ekosysteemeille sekä luonnonvaraisille eläimille ja kasveille. Tavoitteiden toteuttamiseksi elohopean vientikieltoasetuksessa säädettiin elohopean ja elohopeayhdisteiden vientikiellosta unionin ulkopuolelle sekä jätteeksi katsottavan metallisen elohopean turvallista sijoittamista koskevista vaatimuksista. Elohopea-asetuksella varmistetaan Minamatan yleissopimuksen velvoitteiden täyttäminen. Asetuksella täydennetään elohopean vientikieltoasetuksessa säädettyä vientikieltoa elohopean ja elohopeayhdisteiden sekä elohopeajätteen tuontirajoituksilla, lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden vientiä, tuontia ja valmistusta koskevilla kielloilla, elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja varastointia koskevilla rajoituksilla sekä jätteen ja elohopeajätteen varastointia ja loppukäsittelyä koskevilla vaatimuksilla.

Elohopea-asetus on sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Asetuksessa kuitenkin osoitetaan jäsenvaltioille tiettyjä velvoitteita liittyen asetuksen täytäntöönpanoon. Elohopea-asetuksen 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki toimenpiteet niiden täytäntöönpanemiseksi. Elohopea-asetuksen mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Muutettaviksi ehdotettavissa laeissa seuraamukset vastaisivat elohopean vientikieltoasetuksen kansallisten täytäntöönpanosäädösten mukaisia seuraamuksia ottaen kuitenkin huomioon elohopea-asetuksesta johtuvat tarpeelliset muutokset. Kemikaalilain 46 §:ssä säädetään kemikaalilain

mukaisten valvontaviranomaisten toimivallasta puuttua valvonnallisin keinoin sellaiseen toiminnanharjoittajan toimintaan, jossa ei noudateta kemikaalilain tai Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön säännöksiä. Jätelain hallintopakko-säännöksiin sisällytettäisiin viittaus elohopea-asetukseen ja sen nojalla annettuun säännökseen.

Lisäksi kemikaalilain ja jätelain rangaistussäännöksiin sekä rikoslain ympäristön turmelemista koskevaan säännökseen tehtäisiin elohopea-asetuksesta johtuvat muutokset. Rangaistussäännösten tavoitteena on erityisesti ennaltaehkäistä elohopea-asetuksen vastaista toimintaa.

Asetuksen 17 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä asetuksen velvoitteiden täyttämistä vastaavat toimivaltaiset viranomaiset. Ehdotetuilla laeilla saatettaisiin elohopea-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa edellyttävät velvoitteet osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Elohopea-asetuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavat säännökset tuli saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018. Asetuksen mukaiset kloorialkalin tuotantoa koskevat säännökset tulivat voimaan 11 päivänä joulukuuta 2017.

2 Nykytila ja ehdotetut muutokset

2.1 Voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö

Elohopea-asetuksella kumotun elohopean vientikieltoasetuksen kansallisia täytäntöönpanotoimia koskevat velvoitteet on pantu täytäntöön kemikaalilain, jätelain ja ympäristönsuojelulain valvontaa, toimivaltaisia viranomaisia ja rangaistuksia koskevilla säännöksillä sekä rikoslain 48 luvun 1 §:n ympäristön turmelemista koskevilla säännöksillä.

Valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on kemikaalilain 8 §:n nojalla kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä EU:n kemikaalilainsäädännön valvonta erityisesti kemikaalien markkinavalvontatehtävien osalta. Suomen ympäristökeskus valvoo kemikaalilain 9 §:n mukaisesti eräiden EU-asetusten sekä kansainvälisten sopimusten noudattamista. Työsuojeluviranomainen valvoo kemikaalilain 10 §:n mukaisesti kemikaalin käytön olosuhteita ja työnantajan velvoitteiden noudattamista sellaisessa työssä, jossa työnantaja on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalilain 11 §:n mukaisesti kemikaalien käytön olosuhteita ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kuin valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa. Tulli valvoo kemikaalilain 13 §:n mukaisesti kemikaalien ja niitä sisältävien esineiden maahantuonnin ja maastaviennin edellytysten täyttymistä. Lisäksi Tullin tehtävänä on valvoa elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaisen vientikiellon noudattamista.

Jätelain 24 §:n mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ne valvovat lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Lisäksi ne valvovat elohopean vientikieltoasetuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan säännösten noudattamista.

HE 78/2018 vp

Jätelain 25 §:n nojalla Suomen ympäristökeskus valvoo jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien säännösten noudattamista ja lisäksi Tulli valvoo toimialallaan elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaisen vientikiellon noudattamista.

Jätelain 122 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen, ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen tai tämän määräämän virkamiehen tai viranhaltijan tiedonsaantioikeuksista jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä elohopean vientikieltoasetuksen noudattamisen valvontaa ja täytäntöönpanoa varten.

Ympäristönsuojelulain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on lain 221 §:n 1 momentin mukaan noudatettava, mitä elohopean vientikieltoasetuksessa säädetään. Elohopean vientikieltoasetuksen valvonnassa noudatetaan, mitä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain (669/2008) 2 §:ssä määritellään yhdeksi viraston tehtävistä huolehtia terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa sille säädetystä ohjauksesta ja valvonnasta. Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 2 §:n mukaan aluehallintovirastot hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua. Lain 24 §:ssä säädetään ohjauksesta, valvonnasta ja työnjaoista Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) sekä aluehallintovirastojen välillä. Valvira ohjaa ja valvoo valtakunnallisesti terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo puolestaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimintaa toimialueellaan. Valvira ohjaa aluehallintovirastojen toimintaa niiden toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja ratkaisukäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi.

Valvira käsittelee terveydenhuollon ammattihenkilöiden ohjaukseen ja valvontaan liittyvät asiat erityisesti silloin, kun kysymyksessä on esimerkiksi periaatteellisesti tärkeä tai laajakantoinen asia tai epäily hoitovirheestä.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö, kuten hammaslääkäri, laiminlyö kyseisessä laissa säädetyn velvollisuuden, suorittaa sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai ammattitaitoaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina taikka toimii muutoin virheellisesti tai moitittavasti, Valvira voi lain 26 §:n mukaan antaa eriasteisia seuraamuksia. Näitä ovat muun muassa tarkempien määräyksien ja ohjeiden anto, ammatinharjoitustoiminnan rajoittaminen ja ammatinharjoitusoikeutta koskevan luvan peruuttaminen. Valvira ja aluehallintovirasto voivat lievemmissä tapauksissa myös antaa huomautuksen tai kiinnittää hänen huomiotansa asianmukaiseen ammattitoimintaan. Lain 33 §:n mukaan Valvira voi antaa myös kirjallisen varoituksen.

Toimivaltaiset viranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Suomen ympäristökeskus ovat EU:n kemikaalilainsäädännössä ja eräissä kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia kemikaalilain 15 §:ssä säädetyllä tavalla.

Jätelain 22 §:n nojalla Suomen ympäristökeskus on jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1013/2006, jäljempänä *jätteensiirtoasetus*, tarkoi-

tettu toimivaltainen viranomainen, joka vastaa yhteistyöstä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa jätteen kansainvälisen siirron valvonnassa. Suomen ympäristökeskus on myös jätteensiirtoasetuksen mukainen yhteyshenkilö. Suomen ympäristökeskus on lisäksi elohopean vientikieltoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen.

2.2 Esityksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että kemikaalilain mukaisista valvontaviranomaisista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi elohopeaa sisältävien tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen elohopean käyttöä ja varastointia koskevien vaatimusten noudattamista valvovina viranomaisina.

Tulli valvoisi elohopean ja tiettyjen elohopeaa sisältävien yhdisteiden ja seosten tuonti- tai vientikiellon noudattamista kemikaalilain nojalla, kun kyse on kemikaalien tuonnista ja viennistä ja jätelain nojalla, kun kyse on jätteen tuonnista.

Jätelain mukaiset valvontaviranomaiset eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisivat hammasamalgamin erottimia, amalgaamijätettä, jätteen ja elohopeajätteen väliaikaista varastointia ja loppukäsittelyä sekä suurien elohopealähteiden raportointia ja elohopeajätteen jäljitettävyyttä koskevien vaatimusten noudattamisen valvontaviranomaisina.

Ympäristönsuojelulain lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä olisi noudatettava, mitä elohopea-asetuksessa säädetään. Lisäksi elohopea-asetuksessa tarkoitettujen elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja väliaikaista varastointia sekä jätettä ja elohopeajätettä koskevien säännösten valvonnassa noudatettaisiin, mitä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

Suomen ympäristökeskus ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto säädettäisiin ehdotuksen mukaan elohopea-asetuksen mukaisiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi.

Elohopea-asetuksen velvoitteiden rikkomisesta seuraavista rangaistuksista ehdotetaan säädettäväksi kemikaalilain 59 §:ssä ja jätelain 147 §:ssä. Kemikaalilain mukaiseksi kemikaalirikkomukseksi säädettäisiin elohopeaa aineina, seoksina ja esineinä (tuotteina) koskevien velvoitteiden rikkominen. Jätelaissa säädettäisiin jätelain rikkomista koskevista rangaistuksista, kun kyse olisi jätteenä pidettävää elohopeaa koskevien velvoitteiden rikkomisesta.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirastot valvoisivat työnjakonsa mukaisesti terveydenhuollon ammattihenkilöitä elohopea-asetuksen 10 artiklan 1 ja 2 kohdan osalta. Kyseisissä kohdissa säädetään hammasamalgamin käytöstä. Hammasamalgamia saa käyttää 1.1.2019 lähtien ainoastaan kapseloidussa muodossa valmiiksi annosteltuna. Hammaslääkärit eivät saa käyttää elohopeaa irtotavarana. Lisäksi haavoittuvien väestöryhmien suojelemiseksi säädetään, että hammasamalgamia ei saa 1.7.2018 lähtien enää käyttää maitohampaiden, alle 15-vuotiaiden lasten eikä raskaana olevien tai imettävien naisten hammashoidossa, paitsi jos hammaslääkäri pitää sen käyttöä ehdottoman välttämättömänä potilaan erityisten lääketieteellisten tarpeiden perusteella.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä sisältää säännökset ammattieettisistä velvollisuuksista ja säännökset niiden vastaisesta toiminnasta. Lain 15 §:n mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön on ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksytyjä ja kokemusperäisiä

perusteltuja menettelytapoja. Lisäksi pykälässä edellytetään, että ammattitoiminnassaan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee tasapuolisesti ottaa huomioon ammattitoiminnasta potilaalle koituvat hyödyt ja sen mahdolliset haitat. Jos hammaslääkäri toimisi elohopea-asetuksen 10 artiklan 1 ja 2 kohdan vastaisesti, merkitsisi se lähtökohtaisesti terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 15 §:n sääntelyn rikkomista. Tällöin Valvira tai aluehallintovirasto voisivat määrätä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 26 §:n mukaisia seuraamuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö olisi viranomainen, joka laatii elohopea-asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun suunnitelman toimenpiteistä hammasamalgamiin käytön lopettamiseksi vaiheittain. Kansallisessa lainsäädännössä ei olisi asiaa koskien erityistä säännöstä. Ministeriölle kuuluu toimialansa yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta muun muassa kansanterveyslain (66/1972), erikoissairaanhoidon lain (1062/1989) ja terveydensuojelulain (794/1994) nojalla.

Rikoslain 48 luvun 1 §:n mukaista ympäristön turmelemista koskevaa säännöstä muutettaisiin elohopea-asetuksesta johtuen.

3 Esityksen vaikutukset

Viranomaisten tehtävien arvioidaan nykytilanteeseen verrattuna lisääntyvän kokonaisuutena arvioiden melko vähän. Jo nyt jätelain mukaiset valvontaviranomaiset valvovat jätteenä pidettävää elohopeaa ja sen yhdisteitä koskevien velvoitteiden noudattamista. Suomessa ei esimerkiksi harjoiteta sellaista elohopea-asetuksessa tarkoitettua pienimuotoista kullan kaivua tai kullan käsittelyä, jossa kulta erotetaan malmista elohopealla amalgamoimalla. Suomessa on tällä hetkellä toiminnassa yksi teollisuuslaitos, jonka tuotannossa syntyy metallista elohopeaa. Uusia elohopeaa sisältäviä tuotteita tai prosesseja ei ilmeisestikään olla ottamassa maassamme käyttöön. Hammasamalgamiin käytön valvonta olisi uusi tehtävä Valviralle ja aluehallintovirastolle. Työsuojelua koskevaan nykyiseen valvontakäytäntöön ei tulisi muutoksia. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävien arvioidaan vaativan henkilövoimavaroja noin 0,5 henkilötyökuukautta vuodessa sekä Suomen ympäristökeskuksessa että Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa.

Ehdotuksella ei arvioida olevan muita vaikutuksia. Ehdotetut muutokset johtuvat elohopea-asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta.

4 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu ympäristöministeriössä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä. Lausuntopyyntö julkaistiin Lausuntopalvelu.fi -palvelussa, ja lausunnon saivat antaa muutkin kuin lausuntopyyntöön jakelussa mainitut tahot. Lausuntokierroksen yhteydessä esitys lähetettiin lainsäädännön arviointineuvostolle.

Lausuntoja saatiin yhteensä kymmenen kappaletta. Lausunnon antoivat oikeusministeriö, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), Suomen Kuntaliitto ry., sosiaali- ja terveysministeriö, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Työterveyslaitos, Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Tulli, Kemianteollisuus sekä Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry.

Suurimmassa osassa lausunnoissa kannatettiin ehdotettuja lakimuutoksia tai todettiin, ettei ole huomauttamista esitysluonnokseen. Muutamissa lausunnoissa esitettiin yksittäisiä muutos- tai korjausehdotuksia, jotka on tarpeellisilta osin otettu huomioon jatkovalmistelussa. Oikeusministeriön lausunnon perusteella on tehty muutoksia rangaistussäännöksiin. Lausuntopalautteen vuoksi on lisäksi lakiehdotusten eräiden pykälien sanamuotoja selkeytetty ja yksityiskohtaisia perusteluja täsmennetty. Samoin elohopea-asetuksen täytäntöönpanon vaikutuksia Suomessa on täsmennetty.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Hallitus on antanut 8.3.2018 esityksen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Esityksellä toteutettaisiin ehdotetun maakuntalain mukaisesti eräiden tehtävien siirto valtiolta ja kunnilta maakunnille. Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoinniksi. Esityksellä perustettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto, jolle koottaisiin pääosa lakkautettavaksi ehdotettavien aluehallintovirastojen ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävistä sekä osa lakkautettavaksi ehdotettavien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävistä. Esityksen liitelakien muutoksilla on lähinnä valtion valvontatehtävien uudelleenorganisoinnista johtuvia vaikutuksia tässä esityksessä ehdotettuihin lakimuutoksiin.

Ympäristöministeriössä on valmisteilla ympäristönsuojelulain muuttamista koskevan hallituksen esitys, joka annettaneen kevätistuntokaudella 2018. Esityksellä säädettäisiin yleisestä ilmoitusmenettelystä. Muutoksella olisi vaikutusta tässä esityksessä muutettavaksi ehdotettavaan ympäristönsuojelulain 225 §:n 1 momenttiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kemikaalilaki

6 §. Määritelmät. Pykälän 1 kohdan g alakohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin elohopean vientikieltoasetuksen sijasta elohopea-asetukseen.

8 §. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tehtäväksi valvoa elohopea-asetuksen 5 artiklassa tarkoitettujen lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden ja 8 artiklassa tarkoitettujen uutta lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista. Lisäksi pykälään tehtäisiin tekninen selventävä muutos.

11 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta siitä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisivat elohopea-asetuksen 7 artiklassa säädettyä elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja väliaikaista varastointia, 8 artiklassa säädettyä uusia lisättyä elohopeaa tai elohopeayhdisteitä käyttäviä valmistusprosesseja ja 9 artiklassa säädettyä elohopean käyttöä koskevien kieltojen noudattamista. Lisäksi momentin 4 kohtaan tehtäisiin tarvittavat tekniset muutokset. Momentin ruot-sinkieliseen sanamuotoon tehdään lisäksi joitakin lakitekniisiä tarkistuksia.

13 §. Tulli. Pykälän 2 momentin 6 kohtaa muutettaisiin siten, että Tulli valvoisi elohopea-asetuksen elohopeaa, elohopeayhdisteitä ja elohopeaseoksia koskevia 3 artiklassa säädettyjä vientirajoituksia ja 4 artiklassa säädettyjä tuontirajoituksia sekä 5 artiklassa säädettyä lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden vientiä ja tuontia koskevien kieltojen noudattamista.

15 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi elohopea-asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, kun on kyse uusista valmistusprosesseista ja uusien lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden markkinoille saattamisesta.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että Suomen ympäristökeskus toimisi elohopea-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena siltä osin kuin kyse ei ole 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna viranomaisesta.

59 §. Kemikaalirikkomus. Pykälän 5 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin kemikaalirikkomukseksi elohopea-asetuksen 3 artiklassa säädetyn elohopeaa, elohopeaseoksia tai elohopeayhdisteitä koskevan vientirajoituksen rikkominen, 4 artiklassa säädetyn elohopean, elohopeaseosten tai elohopeayhdisteiden tuontirajoituksen vastainen tuonti muita käyttötarkoituksia varten kuin jätteenä loppukäsittelyä varten, 5 artiklassa säädetyn lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden vientiä, tuontia tai valmistusta koskevan kiellon rikkominen, 7 artiklan 1 tai 2 kohdassa säädetyn elohopean tai elohopeayhdisteiden käyttöä koskevan kiellon rikkominen tai 3 kohdassa säädetyn elohopean, elohopeayhdisteiden tai elohopeaseosten väliaikaista varastointia koskevan velvoitteen rikkominen, 8 artiklan 1 kohdassa säädetyn uusien lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden valmistamista tai markkinoille saattamista koskevan kiellon rikkominen tai 2 kohdassa säädetyn uusia valmistusprosesseja koskevan kiellon rikkominen taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn pienimuotoista kunnan kaivua

ja kullan käsittelyä, jossa kulta erotetaan malmista elohopealla amalgaamoimalla, koskevan kiellon rikkominen. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi uutta lisättyä elohopeaa sisältävää tuotetta tai uutta valmistusprosessia koskevan 8 artiklan 3 kohdassa säädetyn tietojen toimittamisvelvollisuuden laiminlyönti.

1.2 Jätelaki

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin elohopea-asetuksen 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun elohopeajätteeseen ja 11 artiklassa tarkoitettuun suurista lähteistä peräisin olevaan elohopeaan ja elohopeayhdisteisiin joko sellaisenaan tai seoksina. Säännöksen tarkoituksena olisi selventää, miltä osin jätelakia sovellettaisiin elohopea-asetuksessa tarkoitettuun jätteenä pidettävään elohopeaan, elohopeaseoksiin ja elohopeayhdisteisiin. Elohopea-asetuksen 2 artiklan 5 kohdan mukaisesti elohopeajätteellä tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/98/EY, jäljempänä *jätedirektiivi*, määriteltynä jätteenä pidettävää metallista elohopeaa. Lisäksi 11 artiklan mukaisesti rajoittamatta 2 artiklan 5 kohdan soveltamista elohopeaa ja elohopeayhdisteitä, jotka ovat peräisin artiklassa tarkoitetuista suurista lähteistä pidetään joko sellaisenaan tai seoksina jätteenä ja ne on loppukäsiteltävä.

22 §. *Valtion viranomaiset.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen ympäristökeskus toimisi elohopea-asetuksen 17 artiklan mukaisena toimivaltaisena viranomaisena siltä osin kuin kyse ei olisi mainitun asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun viranomaisesta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimisi elohopea-asetuksen 17 artiklan mukaisena toimivaltaisena viranomaisena, kun kyse olisi uusista valmistusprosesseista ja uusien lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden markkinoille saattamisesta.

24 §. *Yleiset valvontaviranomaiset.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitetulle kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluisi lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten yleisen valvonnan lisäksi elohopea-asetuksen hammashoitolaitosten amalgaamin erottimien vaatimuksia koskevan 10 artiklan 4 kohdan, hammashoitolaitoksissa syntyvän amalgaamijätteen jätehuollon järjestämistä koskevan 10 artiklan 6 kohdan, suurista lähteistä peräisin olevaa jätettä koskevan 11 artiklan, suurien elohopealähteiden raportointia koskevan 12 artiklan, elohopeajätteen väliaikaista varastointia ja loppukäsittelyä koskevan 13 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä elohopeajätteen jäljitettävyyttä koskevan 14 artiklan säännösten noudattamisen valvonta.

25 §. *Muut valvontaviranomaiset.* Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Tulli valvoisi elohopea-asetuksen 4 artiklassa säädetyn tuontirajoituksen noudattamista, kun kyse olisi elohopeajätteen tuonnista jätteenä loppukäsittelyä varten. Pykälään tehtäisiin samalla tekninen korjaus Tullin nimikkeen osalta.

118 §. *Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Momenttiin sisältyisi informatiivinen viittaussäännös elohopea-asetuksen 14 artiklaan, jossa säädetään elohopeajätteen väliaikaisesta varastoinnista huolehtivien laitosten toiminnanharjoittajien sekä elohopeajätteen muuntamisesta ja tarvittaessa kiinteyttämisestä huolehtivien laitosten toiminnanharjoittajien velvollisuudesta perustaa elohopeajätteen jäljittämistä koskeva tietorekisteri. Elohopea-asetuksen johdanto-osan (26) perustelukappaleen mukaisesti tietorekisteri olisi osa jätedirektiivissä edellytettyä kirjanpitoa. Jätedirektiivi on pääosin pantu täytäntöön jätelailla sekä jätteistä annetulla valtioneuvoston asetuksella (179/2012).

122 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siinä viitattaisiin elohopean vientikieltoasetuksen sijasta elohopea-asetukseen ja sen nojalla annettuun säännökseen.

126 §. *Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaus elohopea-asetuksen tai sen nojalla annetun säännöksen rikkomisen oikaisemiseen.

147 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että sen 19 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi jätelain rikkomisena elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisen elohopean, elohopeaseosten tai elohopeajätteen tuontia jätteenä loppukäsittelyä varten koskevan rajoituksen rikkominen, hammasamalgamia koskevan 10 artiklan 4 kohdassa säädetyn hammashoitolaitosten varustamista vaaditun talteenottoasteen täyttävillä amalgaamin erottimilla tai amalgaamin erottimien huoltoa koskevan vaatimuksen rikkominen tai 6 kohdassa säädetyn amalgaamijätteen jätehuoltovelvollisuuden rikkominen taikka 11 artiklassa säädetyn suurista lähteistä peräisin olevan jätteen loppukäsittelyvaatimuksen rikkominen. Jätelain rikkomisena rangaistaisiin myös 12 artiklassa tai 14 artiklan 4 kohdassa säädetyn tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden laiminlyönti. Elohopea-asetuksen 13 artiklan 1 ja 3 kohdissa tarkoitettua elohopeajätteen väliaikaista varastointia ja loppukäsittelyä koskevissa vaatimuksissa noudatetaan kaatopaikkasääntelyn velvoitteita, joiden rikkominen on säädetty muualla rangaistavaksi.

1.3 Ympäristönsuojelulaki

221 §. *Elohopeaa koskevat erityissäännökset.* Esityksessä ehdotetaan, että pykälän 1 momentissa viitattaisiin elohopean vientikieltoasetuksen sijasta elohopea-asetuksen säännösten noudattamiseen käsiteltäessä lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa. Lisäksi ehdotetaan, että pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta, että elohopea-asetuksen teollisuustoimintoja koskevan 7 artiklan, uusia lisättyä elohopeaa sisältäviä tuotteita ja uusia valmistusprosesseja koskevan 8 artiklan 1–3 kohdan, suurista lähteistä peräisin olevaa jätettä koskevan 11 artiklan, suurista lähteistä raportoimista koskevan 12 artiklan, elohopeajätteen väliaikaista varastointia ja loppukäsittelyä koskevan 13 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä jäljitettävyyttä koskevan 14 artiklan noudattamisen valvontaan sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

225 §. *Ympäristönsuojelulain rikkominen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 8 kohta kumottaisiin, koska elohopea-asetuksen 12 artiklassa tarkoitetuista suurista lähteistä raportoimisen valvonnasta ja raportoinnin laiminlyönnin rangaistavuudesta ehdotetaan säädettäväksi jätelaissa. Elohopea-asetuksen 11 artiklan mukaisesti suurista lähteistä peräisin olevaa elohopeaa tai elohopeaseoksia pidetään jätedirektiivissä tarkoitettuna jätteenä, jonka vuoksi myös suuria lähteitä koskevien raportointivelvoitteiden laiminlyönnistä säädettäisiin jätelain 147 §:ssä. Kohdan 8 kumoamisen vuoksi momentin nykyinen kohta 9 muutettaisiin kohdaksi 8 ja kohtaan 7 tehtäisiin vastaavasti tästä johtuva tekninen muutos.

1.4 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä

24 § *Ohjaus ja valvonta.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa viitattaisiin elohopea-asetukseen. Sen seurauksena pykälän nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi. Uuden 4 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja aluehallintovirastojen tehtävänä on valvoa elohopea-asetuksen 10 artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuja

hammasamalgaamin käyttöä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista 2 ja 3 momentissa säädetyn työnjaon mukaisesti.

1.5 Rikoslaki

48 luku. Ympäristörikoksista

1 §. *Ympäristön turmeleminen.*

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälästä poistettaisiin elohopean vientikieltoasetuksen rikkomista koskeva säännös ja lisättäisiin säännökset elohopea-asetuksen 16 artiklan edellyttämistä seuraamuksista asetuksen rikkomisesta tapauksissa, joissa teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle.

Säännöksessä tarkoitettu seuraus voisi syntyä erityisesti silloin, kun toimitaan vastoin elohopeaa, elohopeayhdisteitä, elohopeaseoksia ja lisättyä elohopeaa sisältäviä tuotteita koskevia kauppa- tai valmistusrajoituksia, elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä tai varastointia koskevia rajoituksia taikka laiminlyödään huolehtia jätteen ja elohopeajätteen loppukäsittelyä koskevista velvoitteista.

Elohopea-asetuksessa tarkoitettut elohopea, elohopeayhdiste, elohopeaseos ja lisätty elohopeaa sisältävä tuote sisältyisivät määritelmällisesti rikoslaisissa käytettyihin yleiskäsitteisiin ”aine”, ”valmiste” ja ”tuote”. Vastaavasti rikoslaisissa käytetty käsite ”jäte” sisältäisi myös elohopeajätteen. Rangaistavaksi säädetty teot on sisällytetty olemassa oleviin rikoslain 48 luvun 1 pykälän 1 momentin kohtiin uusina alakohtina. Rikoslain säännöstä elohopea-asetuksen rikkomisesta olisi tarkoitus tulkita elohopea-asetuksen kanssa yhteensopivalla tavalla.

Teko tai laiminlyönti edellyttäisi tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta, ja seuraus ympäristön turmelemisesta olisi sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Rikoslain 48 luvussa säädetään myös törkeästä ympäristön turmelemisesta ja ympäristörikkomuksesta.

Muista elohopea-asetuksen 16 artiklan tarkoittamista seuraamuksista ehdotetaan säädettäväksi asianomaisissa erityislaeissa.

1.6 Rikoslaki

48 luku. Ympäristörikoksista

Lakiehdotuksella esitetään säädettäväksi uusi rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamista koskeva laki, joka sisältäisi aluskierrätysasetuksen rikkomista koskevat säännökset ja samalla kumotaisiin laki 630/2017, joka ei ole vielä voimassa. Lakimuutos on tarpeen lakiteknisistä syistä, jotta säännökset muodostaisivat johdonmukaisen kokonaisuuden. Laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Samanaikaisesti esityksen kanssa on valmisteltu elohopea-asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset kaatopaikoista annettuun valtioneuvoston asetukseen (331/2013), jäljempänä *kaatopaikka-asetus*, sekä hammashoidon amalgaamipitoisista jätevesistä ja jätteistä annetun valtioneuvoston päätöksen (112/1997) kumoamista koskeva valtioneuvoston asetus.

Kaatopaikka-asetukseen ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat elohopeajätteen väliaikaista varastointia ja loppukäsittelyä koskevat muutokset. Asetukseen myös lisättäisiin elohopeajätteen määritelmä sekä tehtäisiin eräitä muita terminologisia tarkistuksia.

Valtioneuvoston päätös hammashoidon amalgaamipitoisista jätevesistä ja jätteistä ehdotetaan kumottavaksi, sillä elohopea-asetuksen 10 artiklassa säädetään hammasamalgaamin erottimia ja amalgaamijätteitä koskevista velvoitteista.

3 Voimaantulo

Ehdotetut lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemikaalilain (599/2013) 6 §:n 1 kohdan g alakohta, 8 §, 11 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentin 6 kohta, 15 § ja 59 §:n 5 momentin 4 kohta, seuraavasti:

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *Euroopan unionin kemikaalilainsäädännöllä* seuraavia EU:n asetuksia ja näiden nojalla annettuja säädöksiä:

g) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2017/852, jäljempänä *elohopea-asetus*;

8 §

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Jollei tässä laissa toisin säädetä, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, pesuaineasetuksen ja biosidiasetuksen noudattamisen valvonta sekä POP-asetuksen 3 ja 4 artiklassa ja elohopea-asetuksen 5 ja 8 artiklassa tarkoitettujen tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvonta.

11 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat:

- 1) tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista;
- 2) biosidiasetuksen 17 artiklassa tai tämän lain 30 §:ssä tarkoitettussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista;
- 3) POP-asetuksen aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista;
- 4) REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kuin valvonta koskee toiminnan-

harjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa;

5) elohopea-asetuksen 7 artiklassa säädetyn elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja väliaikaista varastointia koskevien velvoitteiden noudattamista sekä 8 artiklassa säädetyn lisätyn elohopean ja elohopeayhdisteiden käyttöä ja 9 artiklassa säädetyn elohopean käyttöä koskevien kieltojen noudattamista.

13 §

Tulli

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvonnassa Tullin tehtävänä on erityisesti valvoa, että:

6) elohopea-asetuksen elohopeaa, elohopeayhdisteitä ja elohopeaseoksia koskevia 3 artiklassa säädettyjä vientirajoituksia ja 4 artiklassa säädettyjä tuontirajoituksia sekä 5 artiklassa säädettyä lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden vientiä ja tuontia koskevaa kieltoa noudatetaan;

15 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii REACH-asetuksen 121 artiklassa, CLP-asetuksen 43 artiklassa, biosidiasetuksen 81 artiklassa ja pesuaineasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna nimettynä elimenä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii lisäksi elohopea-asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

Suomen ympäristökeskus toimii POP-asetuksen 15 artiklassa ja elohopea-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, siltä osin kuin kyse ei ole 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna viranomaisesta, sekä PIC-asetuksen 4 artiklan mukaisena nimettynä kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimii lisäksi Rotterdamin yleissopimuksessa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena, jollei PIC-asetuksesta muuta johdu.

59 §

Kemikaalirikkomus

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

4) elohopea-asetuksen 3 artiklassa säädettyä vientirajoitusta, 4 artiklassa säädettyä tuontirajoitusta, 5 artiklassa säädettyä vientiä, tuontia tai valmistusta koskevaa kieltoa, 7 artiklan 1 tai 2 kohdassa säädettyä käyttökieltoa tai 3 kohdassa säädettyä väliaikaista varastointia koskevaa velvoitetta, 8 artiklan 1 kohdassa säädettyä valmistamista tai markkinoille saattamista koskevaa kieltoa tai 2 kohdassa säädettyä uusia valmistusprosesseja koskevaa kieltoa tai 9 artiklan 1

kohdassa säädettyä pienimuotoista kullan kaivua tai kullan käsittelyä koskevaa kieltoa taikka laiminlyö 8 artiklan 3 kohdassa säädetyn tietojen toimittamisvelvollisuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan jätelain (646/2011) 2 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25 §:n 4 momentti, 122 §:n 1 momentti, 126 §:n 1 momentin 1 kohta ja 147 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25 §:n 4 momentti, 122 §:n 1 momentti laissa 1104/2011 ja 147 §:n 2 momentti laissa 626/2017, sekä *lisätään* lain 118 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 528/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään jätteestä, koskee elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852, jäljempänä *elohopea-asetus*, 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua elohopeajätettä ja 11 artiklassa tarkoitettua suurista lähteistä peräisin olevaa elohopeaa ja elohopeayhdisteitä joko sellaisenaan tai seoksina.

22 §

Valtion viranomaiset

Suomen ympäristökeskus on jätteensiirtoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka vastaa yhteistyöstä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa jätteen kansainvälisen siirron valvonnassa. Suomen ympäristökeskus on myös jätteensiirtoasetuksen mukainen yhteyshenkilö. Suomen ympäristökeskus on lisäksi elohopea-asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen siltä osin kuin kyse ei ole mainitun asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua viranomaisesta.

24 §

Yleiset valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ne valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Lisäksi ne valvovat elohopea-asetuksen 10 artiklan 4 ja 6 kohdan, 11 ja 12 artiklan, 13 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 14 artiklan säännösten noudattamista.

25 §

Muut valvontaviranomaiset

Tulli valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista sekä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Tulli valvoo lisäksi elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen noudattamista.

118 §

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Elohopeajätteen väliaikaisesta varastoinnista huolehtivien laitosten toiminnanharjoittajien sekä elohopeajätteen muuntamisesta ja tarvittaessa kiinteyttämisestä huolehtivien laitosten toiminnanharjoittajien velvollisuudesta perustaa rekisteri elohopeajätteen jäljittämiseksi ja tiedonantovelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään elohopea-asetuksen 14 artiklassa.

122 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella tai tämän määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus pyynnöstä saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä elohopea-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa ja lain täytäntöönpanoa varten:

126 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteensiirtoasetusta taikka elohopea-asetusta tai sen nojalla annettua säännöstä, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

147 §

Rangaistussäännökset

Joka muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 13 §:n 1 momentin mukaista kieltoa hylätä tai käsitellä jätettä hallitsemattomasti,
- 2) rikkoo 17 §:n 1 momentin mukaista vaarallisen jätteen sekoittamiskieltoa,
- 3) rikkoo 18 §:n mukaista kieltoa polttaa jätettä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä,
- 4) laiminlyö 28 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden,
- 5) luovuttaa jätteen muulle kuin 29 §:n mukaiselle vastaanottajalle,
- 6) laiminlyö 31 §:n mukaisen velvollisuuden,
- 7) laiminlyö 35 §:n 3 momentin mukaisen velvollisuuden toimittaa jäte kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan,
- 8) laiminlyö 40 §:n mukaisen velvollisuuden järjestää vastaanottopaikka,
- 9) laiminlyö 41 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden luovuttaa jäte kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen,
- 10) laiminlyö 46 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden,
- 11) laiminlyö 49 §:n mukaisen tuottajan vastaanottovelvollisuuden,
- 12) laiminlyö 50 §:n mukaisen velvollisuuden järjestää vastaanottopaikka,
- 13) laiminlyö 56 §:n mukaisen tuotteen jakelijan vastaanottovelvollisuuden,
- 14) rikkoo 72 §:n mukaista roskaamiskieltoa;
- 15) laiminlyö 76 §:n mukaisen keräysvelvollisuuden,
- 16) rikkoo tai laiminlyö 91 §:n, 96 §:n 2 momentin, 103 §:n 2 momentin, 125 §:n, 126 §:n 1 momentin, 127 tai 128 §:n perusteella annettua kieltoa tai määräystä,
- 17) rikkoo 8 §:n 3 momentin, 10 tai 14 §:n, 15 §:n 2 momentin, 16 §:n 3 momentin tai 49 §:n 1 momentin nojalla annettua asetusta,
- 18) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä tämän lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen taikka jätteensiirtoasetuksen vastaisesti, lukuun ottamatta kuitenkin 131 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohdassa säädettyjä laiminlyöntejä,
- 19) rikkoo elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädettyä tuontia jätteenä loppukäsittelyä varten koskevaa rajoitusta, 10 artiklan 4 kohdassa säädettyä velvollisuutta varustaa hammashoitolaite vaatimuksenmukaisella amalgaamin erottimella tai amalgaamin erottimen huoltoa koskevaa vaatimusta tai 6 kohdassa säädettyä amalgaamijätteen jätehuollon järjestämisestä koskevaa velvollisuutta, 11 artiklassa säädettyä suurista lähteistä peräisin olevan jätteen loppukäsittelyä koskevaa vaatimusta taikka laiminlyö 12 artiklassa tai 14 artiklan 4 kohdassa säädetyn tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden taikka
- 20) rikkoo aluskierrätysasetuksen 7 artiklassa säädettyä velvoitetta laatia alukselle aluskierrätysuunnitelma,
on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *jätelain rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

3.

Laki

ympäristönsuojelulain 221 ja 225 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 221 § ja 225 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä viimeksi mainittu on osaksi laeissa 423/2015 ja 1063/2017, seuraavasti:

221 §

Elohopeaa koskevat erityissäännökset

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852, jäljempänä *elohopea-asetus*, 7 artiklassa, 8 artiklan 1–3 kohdassa, 11 ja 12 artiklassa ja 13 artiklan 1 ja 3 kohdassa sekä 14 artiklassa säädetään.

Elohopea-asetuksen 7 artiklan, 8 artiklan 1–3 kohdan, 11 ja 12 artiklan, 13 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 14 artiklan noudattamisen valvontaan sovelletaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 99, 116, 118–120, 123, 136 tai 178 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,
- 2) laiminlyö ympäristöluvan lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa tai viranomaisen 80 §:n 3 momentin, 94 §:n 3 momentin, 95 §:n 1 momentin, 99 tai 136 §:n nojalla antamaan määräykseen perustuvan velvollisuutensa,
- 3) rikkoo 16–18 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai 9, 10, 17, 156, 216 tai 217 §:n nojalla annettua valtioneuvoston asetusta,
- 4) laiminlyö 94 §:n 1–2 momentin, 114, 115, 133, 134, 139 tai 155 §:n mukaisen velvollisuutensa tai rikkoo 213 §:n nojalla annettuun ympäristöministeriön päätökseen sisältyviä ehtoja,
- 5) ryhtyy 118 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen tai aloittaa siinä tarkoitettun toiminnan ennen 118 §:n 3 momentin mukaisen ajan kulumista,
- 6) laiminlyö otsoniasetuksen 4–8, 10–13, 15–17, 20, 22–24 tai 27 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai F-kaasuasetuksen 3–8, 10–17 tai 19 artiklan tai 165 §:n mukaisen velvollisuutensa tai toimii epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivien 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan

HE 78/2018 vp

parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 5 tai 6 artiklassa taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti taikka toimii 159 §:n 1 momentin tai 161 §:n vastaisesti taikka 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen tai F-kaasuasetuksen vastaisesti,

7) laiminlyö pysyvistä organisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/20047 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai

8) saattaa markkinoille työkoneisiin tarkoitetun polttomoottorin tai työkoneen, johon on asennettu polttomoottori, vastoin työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8, 9, 11–15 tai 31–33 artiklassa säädettyä, jättää ilmoittamatta sellaisia tietoja tyyppihyväksyntäviranomaiselle, jotka saattaisivat johtaa työkonemoottorien tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettua tyyppihyväksynnän epäämiseen, peruuttamiseen tai 40 artiklassa tarkoitettuun palauttamismenettelyyn, taikka käyttää työkonemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 18 artiklan vastaisesti 3 artiklan 63 kohdassa tarkoitettua estostrategiaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ympäristönsuojelulain rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 24 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1550/2009 ja 1108/2014, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy siitä lailla 1108/2014 kumotun 5 momentin tilalle uudeksi 5 momentiksi, seuraavasti:

24 §

Ohjaus ja valvonta

Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä aluehallintovirastot valvovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja hammasamalgaamin käyttöä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista 2 ja 3 momentissa säädetyn työnjaon mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

5.

Laki

rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §, sellaisena kuin se on laissa 1683/2015, seuraavasti:

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,

b) kemikaalilakia,

c) REACH-asetusta,

d) CLP-asetusta,

e) biosidiasetusta,

f) kasvinsuojeluaineasetusta,

g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä,

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltoa taikka

n) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,

- 3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,
4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin
- a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,
b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006 taikka
- c) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,
5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin
- a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,
b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,
c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,
d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,
e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai
- f) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852 taikka
- 6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003
- siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.
- Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitetun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.
- Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin
- 1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),
2) vesilakia (587/2011),
3) maa-aineslakia (555/1981),
4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka
5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa
- siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

6.

Laki

rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §, sellaisena kuin se on laissa 1683/2015, seuraavasti:

48 luku

Ympäristörikoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

- a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,
- b) kemikaalilakia,
- c) REACH-asetusta,
- d) CLP-asetusta,
- e) biosidiasetusta,
- f) kasvinsuojeluaineasetusta,
- g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä,

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltoa taikka

n) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,

4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin

a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006 taikka

c) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,

e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai

f) elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,

6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003 taikka

7) aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2013 vastaisesti laiminlyö huolehtia siitä, että asetuksen 5 artiklassa tarkoitettu vaarallisten materiaalien luettelo on ajan tasalla silloin kun alus toimitetaan aluspurkamoon, tai siirtää aluksen purettavaksi muualle kuin asetuksen 16 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaisessa luettelossa mainittuun aluspurkamoon

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin

1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),

2) vesilakia (587/2011),

3) maa-ainelakia (555/1981),

4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka

5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta annettu laki (630/2017) ja rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta annettu laki (/).

HE 78/2018 vp

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

1.

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kemikaalilain (599/2013) 6 §:n 1 kohdan g alakohta, 8 §, 11 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentin 6 kohta, 15 § ja 59 §:n 5 momentin 4 kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan
1) *Euroopan unionin kemikaalilainsäädännöllä* seuraavia EU:n asetuksia ja näiden nojalla annettuja säädöksiä:

g) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*;

8 §

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, pesuaineasetuksen ja biosidi-asetuksen sekä POP-asetuksen 3 ja 4 artiklassa tarkoitettujen tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista koskeva valvonta, jollei tässä

Ehdotus

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan
1) *Euroopan unionin kemikaalilainsäädännöllä* seuraavia EU:n asetuksia ja näiden nojalla annettuja säädöksiä:

g) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2017/852, jäljempänä elohopea-asetus*;

8 §

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Jollei tässä laissa toisin säädetä, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, REACH-asetuksen, CLP-asetuksen, pesuaineasetuksen ja biosidi-asetuksen noudattamisen valvonta sekä POP-asetuksen 3 ja 4 artiklassa ja elohopea-asetuksen 5 ja 8 artiklassa tarkoitettujen tuotantoa ja markkinoille

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

laissa toisin säädetä.

saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten
noudattamisen valvonta.

11 §

*Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja
kunnan ympäristönsuojeluviranomainen*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat:

1) tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista;

2) biosidiasetuksen 17 artiklassa tai tämän lain 30 §:ssä tarkoitetussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista;

3) POP-asetuksen aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista;

4) REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan veloitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

13 §

Tulli

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvonnassa Tullin tehtävänä

11 §

*Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja
kunnan ympäristönsuojeluviranomainen*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat:

1) tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista;

2) biosidiasetuksen 17 artiklassa tai tämän lain 30 §:ssä tarkoitetussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista;

3) POP-asetuksen aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista;

4) REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kuin valvonta koskee toiminnanharjoittajan veloitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa;

5) *elohopea-asetuksen 7 artiklassa säädetyn elohopean, elohopeayhdisteiden ja elohopeaseosten käyttöä ja väliaikaista varastointia koskevien velvoitteiden noudattamista sekä 8 artiklassa säädetyn lisätyn elohopean ja elohopeayhdisteiden käyttöä ja 9 artiklassa säädetyn elohopean käyttöä koskevien kieltojen noudattamista.*

13 §

Tulli

Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvonnassa Tullin tehtävänä

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

on erityisesti valvoa, että:

6) elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaista vientikieltoa noudatetaan;

15 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii REACH-asetuksen 121 artiklassa, CLP-asetuksen 43 artiklassa, biosidiasetuksen 81 artiklassa ja pesuaineasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna nimettynä elimenä.

Suomen ympäristökeskus toimii POP-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä PIC-asetuksen 4 artiklan mukaisena nimettynä kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimii lisäksi Rotterdamin yleissopimuksessa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena, jollei PIC-asetuksesta muuta johdu.

59 §

Kemikaalirikkomus

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

4) elohopean vientikieltoasetuksen 1 artik-

on erityisesti valvoa, että:

6) elohopea-asetuksen elohopeaa, elohopeayhdisteitä ja elohopeaseoksia koskevia 3 artiklassa säädettyjä vientirajoituksia ja 4 artiklassa säädettyjä tuontirajoituksia sekä 5 artiklassa säädettyä lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden vientiä ja tuontia koskevaa kieltoa noudatetaan;

15 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii REACH-asetuksen 121 artiklassa, CLP-asetuksen 43 artiklassa, biosidiasetuksen 81 artiklassa ja pesuaineasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä CLP-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna nimettynä elimenä. *Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii lisäksi elohopea-asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.*

Suomen ympäristökeskus toimii POP-asetuksen 15 artiklassa ja elohopea-asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, siltä osin kuin kyse ei ole 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta viranomaisesta, sekä PIC-asetuksen 4 artiklan mukaisena nimettynä kansallisena viranomaisena. Suomen ympäristökeskus toimii lisäksi Rotterdamin yleissopimuksessa tarkoitettuna nimettynä kansallisena viranomaisena, jollei PIC-asetuksesta muuta johdu.

59 §

Kemikaalirikkomus

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kemikaalirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

4) elohopea-asetuksen 3 artiklassa säädet-

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lan mukaista kemikaalien vientikieltoa tai laiminlyö 5 artiklan mukaisen kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisvelvollisuuden.

tyä vientirajoitusta, 4 artiklassa säädettyä tuontirajoitusta, 5 artiklassa säädettyä vientiä, tuontia tai valmistusta koskevaa kieltoa, 7 artiklan 1 tai 2 kohdassa säädettyä käyttökieltoa tai 3 kohdassa säädettyä väliaikaista varastointia koskevaa velvoitetta, 8 artiklan 1 kohdassa säädettyä valmistamista tai markkinoille saattamista koskevaa kieltoa tai 2 kohdassa säädettyä uusia valmistusprosesseja koskevaa kieltoa tai 9 artiklan 1 kohdassa säädettyä pienimuotoista kullan kaivua tai kullan käsittelyä koskevaa kieltoa taikka laiminlyö 8 artiklan 3 kohdassa säädetyn tietojen toimittamisvelvollisuuden.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

jätelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan jätelain (646/2011) 2 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25 §:n 4 momentti, 122 §:n 1 momentti, 126 §:n 1 momentin 1 kohta ja 147 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 4 momentti, 22 §:n 3 momentti, 24 §:n 1 momentti, 25 §:n 4 momentti, 122 §:n 1 momentti laissa 1104/2011 ja 147 §:n 2 momentti laissa 626/2017, sekä lisätään lain 118 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 528/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään jätteestä, koskee metallista elohopeaa, joka metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä *elohopean vientikieltoasetus*, mukaan katsotaan jätteeksi ja on varastoitava ja sijoitettava jätteenä.

22 §

Valtion viranomaiset

Suomen ympäristökeskus on jätteensiirtoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka vastaa yhteistyöstä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa jätteen kansainvälisen siirron valvonnassa. Suomen ympäristökeskus on myös jätteensiirtoasetuksen mukainen yhteyshenkilö. Suomen ympäristökeskus on lisäksi elohopean vientikieltoasetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen.

Ehdotus

2 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään jätteestä, koskee *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852, jäljempänä elohopea-asetus*, 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua elohopeajätettä ja 11 artiklassa tarkoitettua suurista lähteistä peräisin olevaa elohopeaa ja elohopeayhdisteitä joko sellaisenaan tai seoksina.

22 §

Valtion viranomaiset

Suomen ympäristökeskus on jätteensiirtoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka vastaa yhteistyöstä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa jätteen kansainvälisen siirron valvonnassa. Suomen ympäristökeskus on myös jätteensiirtoasetuksen mukainen yhteyshenkilö. Suomen ympäristökeskus on lisäksi *elohopea-asetuksessa tarkoitettu* toimivaltainen viranomainen *siltä osin kuin kyse ei ole mainitun asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta viranomais-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ta.

24 §

24 §

Yleiset valvontaviranomaiset

Yleiset valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ne valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Lisäksi ne valvovat elohopean vientikieltoasetuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan säännösten noudattamista.

Tämän lain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ne valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Lisäksi ne valvovat *elohopea-asetuksen 10 artiklan 4 ja 6 kohdan, 11 ja 12 artiklan, 13 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 14 artiklan* säännösten noudattamista.

25 §

25 §

Muut valvontaviranomaiset

Muut valvontaviranomaiset

Tullilaitos valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista sekä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. *Tullilaitos* valvoo lisäksi elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklassa säädetyn vientikiellon noudattamista.

Tulli valvoo toimialallaan 68 §:ssä tarkoitettuja juomapakkauksia koskevien tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista sekä yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Tulli valvoo lisäksi *elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuontia jätteenä koskevan rajoituksen* noudattamista.

118 §

118 §

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus

Elohopeajätteen väliaikaisesta varastoinnista huolehtivien laitosten toiminnanharjoittajien sekä elohopeajätteen muuntamisesta ja tarvittaessa kiinteyttämisestä huolehtivien laitosten toiminnanharjoittajien velvollisuudesta perustaa rekisteri elohopeajätteen jäljittämiseksi ja tiedonantovelvollisuudesta toimivaltaiselle viranomaiselle säädetään

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

elohopea-asetuksen 14 artiklassa.

122 §

122 §

Tiedonsaantioikeus

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella tai tämän määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus pyynnöstä saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä elohopean vientikieltoasetuksen noudattamisen valvontaa ja lain täytäntöönpanoa varten:

Valvontaviranomaisella, ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella tai tämän määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus pyynnöstä saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä *elohopea-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten* noudattamisen valvontaa ja lain täytäntöönpanoa varten:

126 §

126 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteen siirtoasetusta, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteen siirtoasetusta taikka *elohopea-asetusta tai sen nojalla annettua säännöstä*, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

147 §

147 §

Rangaistussäännökset

Rangaistussäännökset

Joka muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) rikkoo 13 §:n 1 momentin mukaista kieltoa hylätä tai käsitellä jätettä hallitsemattomasti,

2) rikkoo 17 §:n 1 momentin mukaista vaarallisen jätteen sekoittamiskieltoa,

3) rikkoo 18 §:n mukaista kieltoa polttaa jätettä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä,

4) laiminlyö 28 §:n mukaisen jätehuollon

Joka muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) rikkoo 13 §:n 1 momentin mukaista kieltoa hylätä tai käsitellä jätettä hallitsemattomasti,

2) rikkoo 17 §:n 1 momentin mukaista vaarallisen jätteen sekoittamiskieltoa,

3) rikkoo 18 §:n mukaista kieltoa polttaa jätettä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä,

4) laiminlyö 28 §:n mukaisen jätehuollon

Voimassa oleva laki

- järjestämisvelvollisuuden,
- 5) luovuttaa jätteen muulle kuin 29 §:n mukaiselle vastaanottajalle,
- 6) laiminlyö 31 §:n mukaisen velvollisuuden,
- 7) laiminlyö 35 §:n 3 momentin mukaisen velvollisuuden toimittaa jäte kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan,
- 8) laiminlyö 40 §:n mukaisen velvollisuuden järjestää vastaanottopaikka,
- 9) laiminlyö 41 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden luovuttaa jäte kiinteistöittäseen jätteenkuljetukseen,
- 10) laiminlyö 46 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden,
- 11) laiminlyö 49 §:n mukaisen tuottajan vastaanottovelvollisuuden,
- 12) laiminlyö 50 §:n mukaisen velvollisuuden järjestää vastaanottopaikka,
- 13) laiminlyö 56 §:n mukaisen tuotteen jakelijan vastaanottovelvollisuuden,
- 14) rikkoo 72 §:n mukaista roskaamiskieltoa;
- 15) laiminlyö 76 §:n mukaisen keräysvelvollisuuden,
- 16) rikkoo tai laiminlyö 91 §:n, 96 §:n 2 momentin, 103 §:n 2 momentin, 125 §:n, 126 §:n 1 momentin, 127 tai 128 §:n perusteella annettua kieltoa tai määräystä,
- 17) rikkoo 8 §:n 3 momentin, 10 tai 14 §:n, 15 §:n 2 momentin, 16 §:n 3 momentin tai 49 §:n 1 momentin nojalla annettua asetusta,
- 18) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä tämän lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen taikka jätteen siirtoasetuksen vastaisesti, lukuun ottamatta kuitenkin 131 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohdassa säädettyjä laiminlyöntejä,
- 19) rikkoo elohopean vientikieltoasetuksen 1 artiklan mukaista jätteenä katsottavan elohopean vientikieltoa tai 2 artiklan tai 3 artiklan 1 kohdan säännöksiä jätteen sijoittamisesta tai varastoinnista taikka laiminlyö 5 artiklan mukaisen jätteitä koskevien tietojen toimittamisvelvollisuuden taikka

Ehdotus

- järjestämisvelvollisuuden,
- 5) luovuttaa jätteen muulle kuin 29 §:n mukaiselle vastaanottajalle,
- 6) laiminlyö 31 §:n mukaisen velvollisuuden,
- 7) laiminlyö 35 §:n 3 momentin mukaisen velvollisuuden toimittaa jäte kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan,
- 8) laiminlyö 40 §:n mukaisen velvollisuuden järjestää vastaanottopaikka,
- 9) laiminlyö 41 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden luovuttaa jäte kiinteistöittäseen jätteenkuljetukseen,
- 10) laiminlyö 46 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden,
- 11) laiminlyö 49 §:n mukaisen tuottajan vastaanottovelvollisuuden,
- 12) laiminlyö 50 §:n mukaisen velvollisuuden järjestää vastaanottopaikka,
- 13) laiminlyö 56 §:n mukaisen tuotteen jakelijan vastaanottovelvollisuuden,
- 14) rikkoo 72 §:n mukaista roskaamiskieltoa;
- 15) laiminlyö 76 §:n mukaisen keräysvelvollisuuden,
- 16) rikkoo tai laiminlyö 91 §:n, 96 §:n 2 momentin, 103 §:n 2 momentin, 125 §:n, 126 §:n 1 momentin, 127 tai 128 §:n perusteella annettua kieltoa tai määräystä,
- 17) rikkoo 8 §:n 3 momentin, 10 tai 14 §:n, 15 §:n 2 momentin, 16 §:n 3 momentin tai 49 §:n 1 momentin nojalla annettua asetusta,
- 18) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä tämän lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen taikka jätteen siirtoasetuksen vastaisesti, lukuun ottamatta kuitenkin 131 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohdassa säädettyjä laiminlyöntejä,
- 19) rikkoo elohopea-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädettyä tuontia jätteenä loppukäsittelyä varten koskevaa rajoitusta, 10 artiklan 4 kohdassa säädettyä velvollisuutta varustaa hammashoitolaite vaatimuksenmukaisella amalgaamin erottimella tai amalgaamin erottimen huoltoa koskevaa vaatimusta tai 6 kohdassa säädettyä amalgaamijätteen jätehuollon järjestämistä koskevaa velvollisuutta, 11 artiklassa säädettyä suurista lähteistä peräisin olevan jätteen loppukä-

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20) rikkoo aluskierrätysasetuksen 7 artiklassa säädettyä velvoitetta laatia alukselle aluskierrätysuunnitelma,
on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *jätelain rikkomisesta* sakkoon.

sittelyä koskevaa vaatimusta taikka laiminlyö 12 artiklassa tai 14 artiklan 4 kohdassa säädetyn tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden taikka

20) rikkoo aluskierrätysasetuksen 7 artiklassa säädettyä velvoitetta laatia alukselle aluskierrätysuunnitelma,
on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *jätelain rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

ympäristönsuojelulain 221 ja 225 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 221 § ja 225 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä viimeksi mainittu on osaksi laeissa 423/2015 ja 1063/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

221 §

221 §

Elohopeaa koskevat erityissäännökset

Elohopeaa koskevat erityissäännökset

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta varastoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä elohopean vientikieltoasetus, 2 artiklassa, 3 artiklan 1 kohdassa, 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 6 artiklassa säädetään.

Elohopean vientikieltoasetuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan, 4 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan valvonnassa noudatetaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852, jäljempänä elohopea-asetus*, 7 artiklassa, 8 artiklan 1–3 kohdassa, 11 ja 12 artiklassa ja 13 artiklan 1 ja 3 kohdassa sekä 14 artiklassa säädetään.

Elohopea-asetuksen 7 artiklan, 8 artiklan 1–3 kohdan, 11 ja 12 artiklan, 13 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 14 artiklan noudattamisen valvontaan sovelletaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

225 §

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) laiminlyö 99, 116, 118–120, 123, 136 tai 178 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,
2) laiminlyö ympäristöluvan lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa tai viranomaisen 80 §:n 3 momentin, 94 §:n 3 momentin, 95 §:n 1 momentin, 99 tai 136 §:n nojalla antamaan määräykseen perustuvan velvollisuutensa,
3) rikkoo 16–18 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai 9, 10, 17, 156, 216 tai 217 §:n nojalla an-

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) laiminlyö 99, 116, 118–120, 123, 136 tai 178 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,
2) laiminlyö ympäristöluvan lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa tai viranomaisen 80 §:n 3 momentin, 94 §:n 3 momentin, 95 §:n 1 momentin, 99 tai 136 §:n nojalla antamaan määräykseen perustuvan velvollisuutensa,
3) rikkoo 16–18 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai 9, 10, 17, 156, 216 tai 217 §:n nojalla an-

Voimassa oleva laki

nettua valtioneuvoston asetusta,

4) laiminlyö 94 §:n 1–2 momentin, 114, 115, 133, 134, 139 tai 155 §:n mukaisen velvollisuutensa tai rikkoo 213 §:n nojalla annettuun ympäristöministeriön päätökseen sisältyviä ehtoja,

5) ryhtyy 118 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen tai aloittaa siinä tarkoitetun toiminnan ennen 118 §:n 3 momentin mukaisen ajan kulumista,

6) laiminlyö otsoniasetuksen 4–8, 10–13, 15–17, 20, 22–24 tai 27 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai F-kaasusetuksen 3–8, 10–17 tai 19 artiklan tai 165 §:n mukaisen velvollisuutensa tai toimii epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivin 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 5 tai 6 artiklassa taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti taikka toimii 159 §:n 1 momentin tai 161 §:n vastaisesti taikka 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen tai F-kaasusetuksen vastaisesti,

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa,

8) rikkoo *elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden tai*

9) saattaa markkinoille työkoneisiin tarkoitettua polttomoottorin tai työkoneen, johon on asennettu polttomoottori, vastoin työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8, 9, 11–15 tai 31–33 artiklassa säädettyä, jättää ilmoittamatta sellaisia tietoja tyyppihyväksyntäviranomaiselle, jotka saattaisivat johtaa työkoneemoottorien tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettua tyyppihyväksynnän epäämiseen, peruuttamiseen tai 40 artiklassa tarkoitettuun palauttamismenettelyyn taikka käyttää työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 18 artiklan vastaisesti 3 artiklan 63 kohdassa tarkoitettua estostrategiaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa

Ehdotus

nettua valtioneuvoston asetusta,

4) laiminlyö 94 §:n 1–2 momentin, 114, 115, 133, 134, 139 tai 155 §:n mukaisen velvollisuutensa tai rikkoo 213 §:n nojalla annettuun ympäristöministeriön päätökseen sisältyviä ehtoja,

5) ryhtyy 118 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen tai aloittaa siinä tarkoitetun toiminnan ennen 118 §:n 3 momentin mukaisen ajan kulumista,

6) laiminlyö otsoniasetuksen 4–8, 10–13, 15–17, 20, 22–24 tai 27 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai F-kaasusetuksen 3–8, 10–17 tai 19 artiklan tai 165 §:n mukaisen velvollisuutensa tai toimii epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivin 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 5 tai 6 artiklassa taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti taikka toimii 159 §:n 1 momentin tai 161 §:n vastaisesti taikka 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen tai F-kaasusetuksen vastaisesti,

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa *tai*

8) saattaa markkinoille työkoneisiin tarkoitettua polttomoottorin tai työkoneen, johon on asennettu polttomoottori, vastoin työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 8, 9, 11–15 tai 31–33 artiklassa säädettyä, jättää ilmoittamatta sellaisia tietoja tyyppihyväksyntäviranomaiselle, jotka saattaisivat johtaa työkoneemoottorien tyyppihyväksyntäasetuksessa tarkoitettua tyyppihyväksynnän epäämiseen, peruuttamiseen tai 40 artiklassa tarkoitettuun palauttamismenettelyyn, taikka käyttää työkoneemoottoreiden tyyppihyväksyntäasetuksen 18 artiklan vastaisesti 3 artiklan 63 kohdassa tarkoitettua estostrategiaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

säädettä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

säädettä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20__ .

4.

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 24 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1550/2009 ja 1108/2014, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy siitä lailla 1108/2014 kumotun 5 momentin tilalle uudeksi 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

24 §

Ohjaus ja valvonta

Ohjaus ja valvonta

Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä aluehallintovirastot valvovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852 10 artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuja hammasamalgaamin käyttöä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista 2 ja 3 momentissa säädetyn työnjaon mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §, sellaisena kuin se on laissa 1683/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 luku

48 luku

Ympäristörikoksista

Ympäristörikoksista

1 §

1 §

Ympäristön turmeleminen

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,

a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,

b) kemikaalilakia,

b) kemikaalilakia,

c) REACH-asetusta,

c) REACH-asetusta,

d) CLP-asetusta,

d) CLP-asetusta,

e) biosidiasetusta,

e) biosidiasetusta,

f) kasvinsuojeluaineasetusta,

f) kasvinsuojeluaineasetusta,

g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä *taikka*

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltä,

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,

4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin

a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä *taikka*

b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006,

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,

e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai

f) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä,

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltä *taikka*

n) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,*

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,

4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin

a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006 *taikka*

c) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,*

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,

e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai

f) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU)*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varastoinnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1102/2008,

6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin

1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),

2) vesilakia (587/2011),

3) maa-aineslakia (555/1981),

4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka

5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

2017/852 taikka

6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin

1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),

2) vesilakia (587/2011),

3) maa-aineslakia (555/1981),

4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka

5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §, sellaisena kuin se on laissa 1683/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 luku

48 luku

Ympäristörikoksista

Ympäristörikoksista

1 §

1 §

Ympäristön turmeleminen

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,

a) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia,

b) kemikaalilakia,

b) kemikaalilakia,

c) REACH-asetusta,

c) REACH-asetusta,

d) CLP-asetusta,

d) CLP-asetusta,

e) biosidiasetusta,

e) biosidiasetusta,

f) kasvinsuojeluaineasetusta,

f) kasvinsuojeluaineasetusta,

g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

g) a–f alakohdassa mainitun säädöksen tai ympäristönsuojelulain (527/2014) nojalla annettua säännöstä,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

i) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä *taikka*

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltä,

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,

4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin

a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä *taikka*

b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006,

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,

e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai

f) metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta

j) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004,

k) pesuaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 648/2004 3, 4 tai 4 a artiklaa,

l) jätelain (646/2011) 147 §:n 2 momentissa mainittua säännöstä,

m) jätelain nojalla annettua säännöstä, yksittäistapausta koskevaa määräystä tai kieltä *taikka*

n) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,*

3) laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa,

4) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä vastoin

a) jätelakia, sen nojalla annettua säännöstä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

b) jätteiden siirrosta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1013/2006 *taikka*

c) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2017/852,*

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

a) ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta,

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2009,

c) tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006,

d) vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 649/2012,

e) pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 850/2004 tai

f) *elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU)*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varastoinnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1102/2008 taikka

6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin

1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),

2) vesilakia (587/2011),

3) maa-ainelakia (555/1981),

4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka

5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

2017/852,

6) vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003 taikka

7) *aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2013 vastaisesti laiminlyö huolehtia siitä, että asetuksen 5 artiklassa tarkoitettu vaarallisten materiaalien luettelo on ajan tasalla silloin kun alus toimitetaan aluspurkamoon, tai siirtää aluksen purettavaksi muualle kuin asetuksen 16 artiklassa tarkoitettussa eurooppalaisessa luettelossa mainittuun aluspurkamoon*

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 4–6 kohdassa tarkoitettun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin

1) maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999),

2) vesilakia (587/2011),

3) maa-ainelakia (555/1981),

4) Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka

5) näiden nojalla annettua säännöstä, yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä taikka kaavaa tai lupaa

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

HE 78/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta annettu laki (630/2017) ja rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta annettu laki (/).